

VERSLAG ENERGY BOARD

4 maart 2024

Inleiding

Op maandag 4 maart 2024 was er weer een overleg van de Energy Board. Het overlegorgaan waar alles met betrekking tot energie in Utrecht in samenhang wordt besproken, zowel korte termijn problemen als lange termijn visies. Netcongestie is daar een belangrijk onderdeel van. In de Energy Board werken de provincie Utrecht, netbeheerders TenneT en Stedin, drie regio's (U10, regio Amersfoort en Food Valley), gemeenten Utrecht en Amersfoort én het ministerie van Economische Zaken en Klimaat samen aan oplossingen en maatregelen.

Het elektriciteitsnet zit op bepaalde momenten vol. Dat veroorzaakt een soort elektriciteitsfile (netcongestie). Die file heeft gevolgen. Bedrijven staan op wachtlijsten en kunnen niet meer groeien of zich vestigen in de provincie Utrecht. Maatschappelijke voorzieningen voor woonwijken zoals scholen, ziekenhuizen, winkels en bibliotheken hebben hier ook last van. De hoeveelheid stroom die via het net getransporteerd moet worden, blijft groeien. Bedrijven elektrificeren, mensen schaffen zonnepanelen, een elektrische auto, een warmtepomp en inductieplaat aan en de opwek via zon neemt in rap tempo toe. Dat is goed voor de energietransitie, maar daardoor komen de grenzen van het elektriciteitsnet nu echt in zicht. We willen te allen tijde voorkomen dat verergering gaat optreden en dat meer bedrijven en/of inwoners last krijgen.

Actuele ontwikkelingen

- TenneT heeft een persbericht verspreid n.a.v. de publicaties over de effecten van de Energyhubs op het hoogspanningsnet. De effecten zijn niet congruent met die op het midden- en laagspanningsnet. Zie: [Flexibele oplossingen voor het stroomnet: maatwerk in Flevoland, Gelderland en Utrecht \(tennet.eu\)](https://www.tennet.eu/nl/actueel/2024/03/04/flexibele-oplossingen-voor-het-stroomnet-maatwerk-in-flevoland-gelderland-en-utrecht)
- De regio U10 heeft een brief ontvangen van Energie voor Utrecht waarin aandacht wordt gevraagd voor een meer integrale samenwerking en transparante informatie-uitwisseling. Energie voor Utrecht wordt uitgenodigd voor de netcongestie klankbordgroep.
- Het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (EZK) blikt kort terug op het Kamerdebat Netcongestie van 24 januari 2024 en de Kamerbrief. Zie: [Nieuwe maatregelen netcongestie | Tweede Kamer der Staten-Generaal](#).

- De provincies Flevoland, Gelderland en Utrecht zijn qua elektriciteitsnet aan elkaar gekoppeld. In het bestuurlijk overleg met de drie provincies, EZK en de netbeheerders is daarom aandacht gevraagd voor een goede afstemming over de volgorde van de planning, die moet plaatsvinden ten aanzien van de vier TenneT-stations. En voor de status van de pilot, waar mogelijk sprake van is.
- De provincie Utrecht laat weten dat de gunning van de concessie voor de nieuwe laadpunten doorgang vindt. De concessie bevat al standaardafspraken over netbewust laden en het gesprek over verregaander maatregelen, zoals het laden buiten spijstijden, wordt opgestart. Een landelijke vergoedingssystematiek voor het leveren van flexibiliteit door laadpunterexploitanten zal verder bijdragen aan versnelling in het toepassen hiervan.
- EZK vertelt over de stand van zaken van de [Actieagenda netcongestie Laagspanningsnetten](#). David Peters van Stedin is bestuurlijk trekker voor dit spoor binnen het Landelijk Actieprogramma Netcongestie (LAN)
- Stedin is gestart met een [bewustwordingscampagne](#): “Het maakt uit wanneer je energie gebruikt”. De campagne is gestart met een webpagina en een digitale e-klok in de provincies Zeeland, Zuid-Holland en Utrecht. De leden van de Energy Board geven aan dat communicatieboodschappen over ‘zuinig met energie tussen 16.00 en 21.00u’ van netbeheerders om zorgvuldigheid vragen. Daarnaast is het belangrijk dat lokale overheden ook met een communicatieboodschap hierover komen. En vragen zich af of er niet meer nadruk moet komen te liggen op het besparen van energie.
- Stedin geeft aan dat op 18 maart gestart wordt met de werkzaamheden aan het transformatorhuis in Doorn. Hetgeen mogelijk is gemaakt door de goede samenwerking met gemeente en provincie.
- Er wordt een klankbordgroep met stakeholders ingericht. De eerste bijeenkomst is gepland op 27 maart 2024. Tijdens deze eerste bijeenkomst zullen de beoogde leden worden bijgepraat over de actuele stand van zaken en zullen de verwachtingen ten aanzien van de rol van de klankbordgroep ten opzichte van de Energy Board over en weer worden uitgewisseld.

‘Versnellen procedures ruimtelijke ordening’

Het realiseren van nieuwe netinfrastructuur is een duurzame en betrouwbare oplossing voor netcongestie. Op meerdere projectlocaties in de provincie Utrecht wordt er aan (plannen voor) netuitbreiding gewerkt. Monitoring vindt plaats in een dashboard, waarbij de Energy Board in een vroegtijdig stadium de knelpunten ziet en hierop gericht actie kan ondernemen.

- Voor de **projectlocatie Breukelen-Kortrijk** werken TenneT en de provincie Utrecht samen aan de uitbreiding van een 380 kV hoogspanningsstation. De provincie Utrecht is hiervoor Bevoegd Gezag en heeft een provinciaal inpassingsplan opgesteld. Op dit moment vinden gesprekken plaats over de grondverwerving die nodig is voor de uitbreiding op deze locatie.
- Voor de **projectlocatie Utrecht-Noord** wordt gekeken hoe de rol van Bevoegd Gezag wordt ingevuld onder de nieuwe Omgevingswet (Projectbesluit). Hiervoor wordt juridisch advies ingewonnen. Met het oog op de combinatie van station en verbindingen is Bevoegd Gezag door de provincie Utrecht de voorkeursvariant van de betrokken overheidsinstanties en de netbeheerders. Of de plannen passen binnen het UNESCO werelderfgoed ‘de Hollandse Waterlinie’ wordt ook onderzocht. De kabelverbindingen van de bestaande onderlinge stations (tracés) zijn ook aan vervanging toe. Het kan daarom noodzakelijk zijn om het vervangen van een van deze kabels naar voren te halen in de planning, vooruitlopend op de realisatie van het station en de nieuwe kabelverbindingen.
- Voor de **projectlocatie in Amersfoort-Noord** vindt er een locatieonderzoek plaats om tot een shortlist van enkele locaties te komen. De locatie voor Stedin staat zo goed als vast. Voor TenneT zijn er nog een aantal mogelijke locaties. De gemeenten gaan de provincie Utrecht verzoeken om het Bevoegd Gezag op zich te nemen. Dit zal door alle partijen goed onderbouwd moeten worden.

- Voor de **projectlocatie Oudenrijn** spelen diverse belangen. De gemeente Utrecht voert hier momenteel gesprekken met de grondeigenaren om tot een goede invulling te komen.
- Voor de **projectlocatie Linschoten** is het onzeker of aansluiting op station Oudenrijn tijdig mogelijk is. Eerst moet de TenneT-locatie voor Oudenrijn zijn bepaald voordat het tracé-onderzoek kan starten voor de aansluiting naar Linschoten.

Noodaanpak Netcongestie; mitigerende maatregelen en aanvullend pakket EZK

Op 22 januari 2024 zijn in een speciale editie van de Energy Board de netanalyses van TenneT en Stedin ter sprake gekomen. De uitkomsten van deze analyses hebben de nodige consequenties voor de aanpak die we met elkaar hebben ingericht. In het licht van de kamerbrief van Jetten d.d. 18 oktober 2023 waren we in de provincie Utrecht sinds afgelopen zomer al bezig met een pakket aan mitigerende (onorthodoxe) maatregelen om netcongestie op kleinverbruik te voorkomen. Met de nieuwe inzichten uit de netanalyses van de netbeheerders blijkt een deel van deze maatregelen minder effectief dan verwacht. Er was sprake van onvoldoende draagvlak, niet snel genoeg realiseerbaar of minder effectief zijn dan vooraf aangenomen. Dat is de reden dat er nu onder leiding van TenneT en Stedin en het Ministerie van EZK wordt gewerkt aan een aangescherpt maatregelenpakket. Per maatregel zijn experts vanuit direct betrokken organisaties gevraagd om per maatregel de noodzakelijke informatie boven tafel te krijgen. Het eigenaarschap, communicatie en besluitvorming zijn hierbij ook belangrijke aandachtspunten.

Tijdens de Energy Board zijn de eerste contouren van het pakket aan maatregelen besproken. Vanwege de directe afhankelijkheid van de netuitbreiding door TenneT in Flevoland, Gelderland en Utrecht zal het noodpakket ook met deze provincies worden besproken. In deze provincies zijn de verdiepende netanalyses door de netbeheerders echter nog niet compleet. Hierover zal eind april 2024 meer duidelijkheid bestaan. De Energy Board wil ook zo snel mogelijk met de (regio)gemeenten in gesprek over dit maatregelenpakket. Naar verwachting zal dit april 2024 worden. Hiervoor ontvangen de gemeenten binnenkort een uitnodiging via de bestuurlijke regiotrekker in de Energy Board.

Maatregelenpakket

In het pakket van maatregelen wordt op verschillende manieren gekeken naar de mogelijkheid om te voorkomen dat de congestie ook de kleinverbruikers gaat raken. Dit om te voorkomen dat de woningbouw direct wordt geraakt. Maatregelen die nu worden onderzocht zijn o.a.:

- Congestie management XXL; Een uitvraag naar een grotere groep bedrijven om een deel van hun toegestane capaciteit in te leveren tegen een vergoeding. Deze maatregel kan later eventueel ook een meer verplichtend karakter krijgen.
- Herijking van de Flextenders; De netbeheerders waren bezig met een uitvraag aan partijen in de markt om flexibel vermogen te kunnen bieden op plekken en momenten dat het noodzakelijk is. Op basis van de nieuwe inzichten uit de netanalyses van TenneT en Stedin wijzigt het profiel dat hierop van toepassing is. Batterijen lijken nu minder geschikt als congestieverzachtende maatregel, omdat langere periodes van congestie moeten worden overbrugd. Voor die situaties zijn bijvoorbeeld gasgestookte WKK-installaties meer geschikt. De mogelijkheden voor flextenders worden in dit licht verder verkend.
- Netbewust laden; De meeste elektrische auto's gaan na thuiskomst tussen 17.00 – 18.00 uur aan de laadpaal. Dat zijn vooral in de winter nou ook juist de momenten waarop het al druk is op het stroomnet. Vaak worden de auto's pas de volgende morgen weer gebruikt. Dat laden kan dus ook prima een paar uurtjes later. Bij zogenaamd netbewust laden wordt de laadpaal zo ingesteld dat er op drukke momenten (stroompiek) even niet wordt geladen. Deze maatregel wordt samen met betrokken partners verkend en het Ministerie van I&W onderzoekt de mogelijkheid van het compenseren van evt. gedeelde inkomsten binnen lopende concessies.

Tijdens de Energy Board zijn in totaal acht maatregelen besproken en voor een eerste keer getoetst op draagvlak. De leden van de Energy Board (h)erkennen de urgentie en kunnen zich in de meeste maatregelen goed vinden. De netbeheerders benadrukken vooral dat het een samenhangend pakket betreft en geen keuzemenu. Voor de publieke bestuurders is een aantal maatregelen lastig te plaatsen in de context van de energietransitie, waar het gaat om het mogelijk tijdelijk moeten terugvallen op fossiele bronnen.

In dat licht wordt in de Energy Board ook nog een discussie gevoerd over aanvullende 'onorthodoxe' maatregelen. Hoe kunnen we bijvoorbeeld "oud gedrag" beëindigen en nieuw gedrag aanmoedigen met een focus op besparing. Of nog eens kritisch kijken naar de planning van de vier hoogspanningsstations van TenneT in het FGU-netwerk (Flevoland, Gelderland, Utrecht) om ervoor te zorgen dat daar alle lucht uit wordt gehaald etc.

Ter afsluiting van dit agendapunt wordt nog gesproken over de besluitvorming en communicatie. Verschillende maatregelen kennen verschillende eigenaren en waarschijnlijk ook een verschillend besluitvormingsproces als tot implementatie wordt overgegaan. Datzelfde geldt voor de communicatiestrategie en -doelgroep. Dit zal nog per maatregel inzichtelijk worden gemaakt. Voor nu gaat het om een meer overkoepelende strategie om de informatievoorziening over/draagvlak voor dit pakket te toetsen.

Vervolgacties inspiratiesessie RWS

Op 11 december heeft een inspiratiesessie met Rijkswaterstaat (RWS) plaatsgevonden over de ervaringen vanuit de waterwereld met het verdelen van schaarste in periodes van watertekort. Tijdens deze sessie kwamen veel vergelijkbare situaties met netcongestie aan de orde waar RWS al een rijke ervaring mee heeft. Zo is er een prioriteringskader voor het afschakelen van verschillende sectoren in het geval van een dreigend watertekort (verdringingsreeks). Ook is er al verregaand nagedacht over risicobeheersing en crisismanagement; zo is er bijvoorbeeld een landelijke crisisorganisatie ingericht voor de noodzakelijke snelle besluitvorming. Vanuit de lessen uit de inspiratiesessie is er gesproken over de conclusies die we hieruit trekken en mogelijke vervolgacties:

- Verdringingsreeks uitwerken voor netcongestie op basis van prioriteringskader ACM.
- Risicobeheersing en crisismanagement/ -communicatie verder inrichten.
- Uitwerken beleidsscenario's voor de fase van congestie op kleinverbruik.
- Crisisoefening Netcongestie onder leiding van de VRU op 5 juni 2024.